
HVAÐ SKAL SEGJA?

"Would you tell me, please, which way I ought to go from here?" "That depends a good deal on where you want to get to", said the Cat. "I don't much care where," said Alice. "Then it doesn't matter which way you go," said the Cat. "...so long as I get somewhere," Alice added as explanation. "Oh, you're sure to do that," said the Cat, "if you only walk long enough."

(Lewis Carroll)

Kennsla með aðstoð tölvutækninnar hefur verið í þróun lengi og með *Netinu*, *fartölvum* og margskonar *námsumhverfi* (learning environment) hafa skapast nýir möguleikar til náms og kennslu. Kennarar þurfa að kynna sér hvaða möguleikar bjóðast með tölvutækninni, hvað aðrir eru að gera og velja síðan úr það sem hver og einn telur að henti best hverju sinni. Sumir eru viljugir að breyta til og prófa nýjar aðferðir en aðrir eru tregir til breytinga. Hver og einn kennari verður að gera upp við sig hvað hann vill gera en margir sjá í tækninni tækifæri til að breyta til, lífga upp á kennsluna, og þroska sig sem kennara.

Þau orð sem mest eru notuð í dag yfir breytta kennsluhætti með aðstoð tölvutækninnar eru *opið nám* (open education), *fjarnám* (distance education), *dreifnám* (distributed education) og *rafrænt nám* (e-learning). Ekki virðist vera hefð hér á landi fyrir að skilja á milli hvort verið er að tala um nám, kennslu eða menntun í þessu sambandi. Virðist oftast talað um fjarnám (distance education) hvort sem verið er að tala um fjarnám (distance learning) eða fjar-kennslu (distance teaching) en hugsanlega eiga þessi orð eftir að festast betur, þróast og afmarkast.

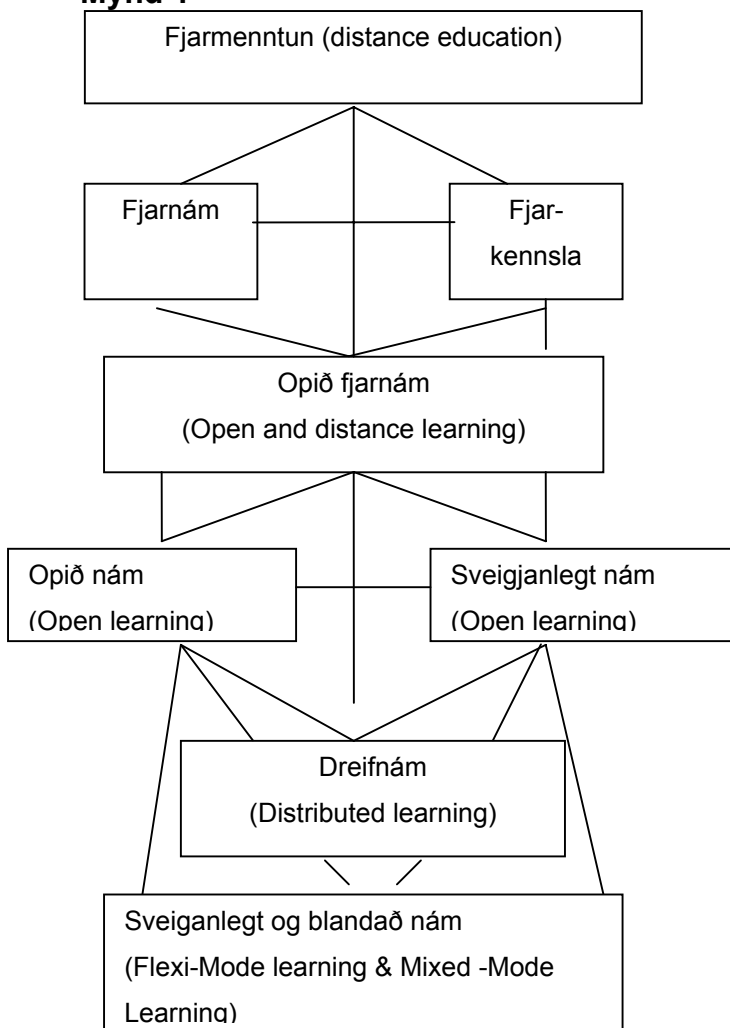
Fleiri orð hafa verið notuð yfir nýja kennsluhætti og má þar nefna *sveigjanlegt nám* (flexible learning) þar sem áherslan er á opinn aðgang, sveigjanlega tímasetningu og staðsetningu og mismunandi nálgun á kennsluaðferðum og *sítengt nám* (on-line learning) þar sem áherslan er á að nota Netið (Internetið) og vefinn á víðtækan hátt, oft án aðstoðar kennara. Einnig má nefna *vefnám* (Web-based learning) og *Netnám* (Internet-based learning) og stundum er skilið á milli *rafrænnar menntunnar* (e-learning) og *rafrænnar þjálfunar* (e-

training), en þessar skilgreiningar virðast ekki hafa fest sig í sessi hér á landi eða hafa runnið saman við aðrar skilgreiningar.

Orðið *sveigjanlegt nám* og orðasambandið *dreift og sveigjanlegt nám* hafa einnig heyrst undanfarið en eru ekki orðin föst í notkun og því ekki fjallað um þau hér en þar virðist vera á ferðinni þýðing á “Flexi-Mode learning” og “Mixed-Mode Learning”. Það er spurning hvort við þurfum að sundurgreina nýja námskosti og aðferðir eins mikið og hér er gert og kannski nær orðið dreifnám yfir þessa nýju kennsluhætti þar sem mismunandi kennsluaðferðum er blandað saman með hjálp tækninnar.

Seppo Tella (2000) hefur reynt að setja upp líkan fyrir þróun nýrra kennsluforma eins og mynd 1 sýnir:

Mynd 1

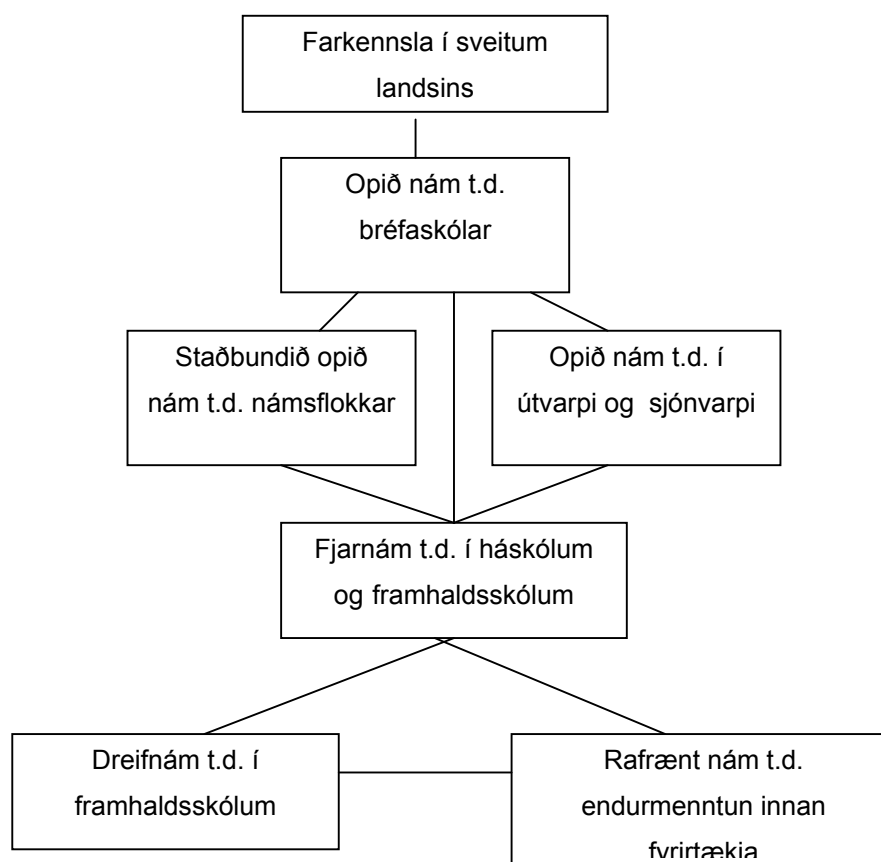

(Tella, 2000)

Þetta líkan á ekki við hér á landi óbreytt þar sem sundurgreiningin virðist ekki hafa verið eins mikil. Miklu færri orð hafa verið notuð yfir nýja kennsluhætti og námskosti hér á landi en virðist hafa verið gert í enskumælandi löndum og er kannski nærtækasta skýringin fákeppni á markaði þar sem allir nota sama orðið yfir sína þjónustu. Neytendahópurinn sem skólarnir eru að höfða til er nokkuð þröngur og neytendurnir þurfa að skilja hvað er verið að bjóða upp á. Því má ætla að skólarnir hafi tekið hver eftir öðrum upp sama heitið yfir nýja námskosti þótt skipulagið sé mismunandi.

Á mynd 2 er reynt að útfæra þetta líkan fyrir þróunina á Íslandi á síðustu öld.

Mynd 2

(Ásrún Matthíasdóttir, 2001)

Hér verður stuðst við þrjá flokka: *hefðbundið nám*, *dreifnám* og *fjarnám*.

Hefðbundið nám: Hér er framsetningin eins og í því námi sem nemendur þekkja nú þegar. Tölvan og Netið er þá viðbót en ekki skylda, kannski mest notað til heimildaleitar bæði hjá kennurum og nemendum.

Dreifnám: Hér er tölvan og Netið notað til hins ítrasta og verður hluti af námi og námsmati. Nú þarf aðgangur að tölvum að vera greiður, hröð Nettengingu og kennarinn að hafa þau viðbótartæki sem hann telur nauðsynleg, t.d. skjávarpa eða stórt sjónvarp tengt tölvu. Einnig eru til töflur á stærð við tússtöflur sem tengjast beint við tölvu og sýna tölvuskáinn. og hugsanlega vilja kennrar einnig nýta sér fjarfundabúnað. Tölvutækt efni og verkefni sem eru sniðin að tölvunotkun skipta miklu máli og hér liggur kannski mesta vinna kennarans í byrjun, þ.e. að leita og útbúa efni og verkefni. Sérhæfð kennsluforrit og

kennslukerfi geta aðstoða kennara við skipulagningu og til að fylgjast með virkni nemandans.

Fjarnám: Hér er Netíð notað við alla þætti námsins og öll samskipti fara þar í gegn. Verkfæri, efni og verkefni lúta því lögmáli að kennari og nemandi hittast lítið eða jafnvel ekkert.

Á nýrri öld er augljóst að einstaklingar þurfa sífellt að læra meira og meira og símenntun eða endurmenntun verður stærri og stærri hluti af lífi fólks. Hefðbundin kennsla í kennslustofu hentar ekki öllum og þykir ekki alltaf góður kostur þar sem nemandinn er of mikið bundinn stað og stund auk þess sem margir telja það form dýrt. Því hafa ný námstilboð með nýjum kennsluháttum komið fram á sjónarsviðið. Nýtt kennsluform með aukinni tæknivæðingu virðist ekki hafa rutt sér til rúms hér á landi í símenntun og námskeiðahaldi nema að litlu leyti. Breytingar hafa frekar orðið í skólakerfinu og þá sérstaklega í framhaldsskólum og háskólum, en þó einnig lítilsháttar í grunnskólum.

Einn af kostum nýrra kennsluhátta með aðstoð tækninnar er að hægt er að laga námið að ólíkum þörfum nemenda þar sem hver og einn getur valið mismunandi leiðir í gegnum sama námsefnið og farið þær á mismunandi hraða. Einkenni þessara breytinga er einnig að sífellt meira af námi fer fram fyrir utan hefðbundnar skólastofnanir. Sjálft námið breytist ekki því að nemendur þurfa áfram að stunda námið hvort sem það er kallað fjarnám, opið nám eða dreifnám og þeir þurfa að vera virkir í samskiptum hvort sem það er við kennara, samnemendur eða kennsluefnið. Hér má einnig hugleiða hvernig þessi þróun fellur inn í menntakerfið þegar nemendur geta farið að stunda nám við marga skóla í einu á sama tíma og safnað saman námseiningum. Ákveðnar reglur gilda um greiðslur til skóla og vakna spurningar hvernig þær duga í nýju umhverfi.

Það eru sífellt gerðar meiri kröfur til þess að kennslugögn og kennslutæki séu á einhvern hátt rafræn og það eru einnig háværar kröfur um að kennararnir geti nýtt sér upplýsingatækni í sínu starfi. En til að svo verði þarf að vera framboð af heppilegu rafrænu kennsluefni og kennarinn þarf að þekkja viðeigandi

tæki og tól, tölvu og hugbúnað. Ef við viljum breyta kennsluháttum í skólum þá er upplýsingatæknin með sinni tölvunotkun það tæki sem við höfum í dag til verksins. Óhætt virðist vera að spá því að nýtt skipulag á kennslu, hvort sem það er kallað dreifnám, rafrænt nám, fjarnám eða eitthvað annað, þar sem byggt er á þeirri hugmynd að hver sem er, læri *hvar sem er* og *hvenær sem er* (anywhere, anytime, anyone), eða *hér og nú* (just-in time), eigi eftir að verða ríkjandi á öllum skólastigum og í símenntun og námskeiðahaldi á næstu árum

HVAÐA ORÐ NOTUM VIÐ?

We shall not cease from exploration
And the end of all our exploring
Will be to arrive where we started
And know the place for the first time

T.S: Eliot

Mörg orð eru notuð í enskumælandi löndum yfir nýja kennsluhætti með aðstoð tækninnar. Hér verður fjallað um skilgreiningar á þeim orðum sem mest eru notuð í dag yfir breytta kennsluhætti.

Opið nám

Fyrst verður að skoða hvað átt er við með *opnu námi* (open education) og *fjarnámi* (distance education) en orðið opið nám er oftast notað til að lýsa eðli námsins en fjarnám er notað til að lýsa námsforminu. Opið nám er meira nemendamiðað og er hluti af menntunarheimspeki en fjarnám fæst frekar við hvernig námið fer fram með sérstöku sambandi milli kennara og nemenda.

Ef skoðaðar eru nánar nokkrar skilgreiningar á opnu námi þá er áherslan á að yfirvinna það sem hamlað getur námi nemenda og kennsluaðferðir eru nemendamiðaðar frekar en kennaramiðaðar. Námið er sveigjanlegt til að geta mætt eintaklingsþörfum reynt er að yfirvinna þær takmarkanir sem eru á aðgangi að hefbundnu námi og námið gert aðgegnilegt öllum (Steinberg, 1997; Lewis and Spencer, 1986; Holmberg, 1986).

Finna má fleiri skilgreiningar á opnu námi og eru sumar nákvæmari en aðrar en inntak þeirra er að nemendum á að gefast tækifæri til að nema án þess að skortur á undirbúningsnámi, færni eða getu takmarki aðgang þeirra. Nemandinn á að geta valið um hvað hann lærir, hvar hann lærir og hvenær hann vill læra og þannig getur námið orðið hluti af ævilangri *endurmenntun* eða það sem kalla má *símenntun* (live long learning). Nemandinn getur valið um hvenær hann vill hefja nám, hvort hann vill eða vill ekki fylgja ákveðnu námskeiði eingöngu, að öllu leyti eða hluta til. Opið nám leggur bæði áherslu á að þroska nemandann sem námsmann og sem persónu. Eins og nafnið gefur til

kynna þá er áherslan á að opna menntunarmöguleika fyrir breiðan hóp fólks en kennsluaðferðir og skipulagning geta verið með ýmsu móti þó að nemandinn sé hafður í brennidepli frekar en kennarinn.

Hér á landi er löng hefð fyrir að bjóða upp á nám sem hægt er að skilgreina sem opið nám og er þá átt við námsflokka og aðra kvöldskóla þar sem boðið er upp á úrval af styttri námskeiðum og er oft miðað við 12 ára og eldri. Námskeið þessi hafa verið flokkuð sem tólmundaiðja en einnig hefur verið boðið upp á nám sem tengist hefðbundnu skólanámi og hægt hefur verið að nýta sem hluta af slíku námi. Einkenni á þessum námskeiðum er að þeim lýkur ekki með námsmati nema þess sé sérstaklega óskað og oftast eru ekki gerðar neinar sérstakar forkröfur.

Fjarnám

Einkenni fjarnáms í dag eru að nemandinn er ekki bundinn stað og stund en einnig er einkennið aðskilnaður milli kennara og nemenda, jafnvel yfir langan veg. Notuð er ýmis tækni til samskipta, s.s. póstur, sími, *tölvupóstur*, *vefspjall* (computer conferencing), *spjall í beinni* (real time chat, IRC, NMS) og *fjarfundabúnaður*.

Fjarnám er ekki andstæða við opið nám og í raun þá skarast skilgreiningar og notkun á þessum orðum eins og margir hafa bent á (Keegan, 1996; Rumble, 1989). Þegar fjarnám er skoðað þá eru til margar skilgreiningar á því.

Áhugaverð er skilgreining Moord þar sem áherslan er á aðskilnað nemenda og kennara og telur hann að fjarkennslu sé hægt að skilgreina sem flokk af kennsluaðferðum þar sem kennslan fer fram á öðrum stað en námið, þar með talið það sem öllu jafnan fer fram undir handleiðslu kennara, þannig að samskipti kennara og nemenda verða að vera á prentuðu-, rafrænu- eða öðru formi" (Keegan, 1996). Þetta viðhorf er gegnumgangandi í skilgreiningum á fjarnámi. En fjarnám er ekki ólíkt öðru námi hvaða varðar markmið, innihald og tilgang heldur er það þær aðferðir sem notaðar eru sem aðgreina námið (Steinberg, 1997).

Nauðsynlegt er að skipuleggja vel fjarnám, undirbúningur er oftast mikill og aðstoð við nemendur og kennara er nauðsynleg. Margir leggja áherslu á að fjarnám er kennsluform og kennsluaðferð þar sem samskipti kennara og nemenda eru með öðrum hætti en í hefðbundinni kennslu. Og Holmberg kemst að þeirri niðurstöðu að fjarnám er hugtak sem tekur yfir náms-kennslu ferlið. Einkennin eru ósamfelld samskipti sem geta farið fram hvar sem er og á hvaða tíma. Þetta gerir fjarnám áhugavert fyrir fullorðna sem hafa faglega og félagslegar skuldbindingar (Holmberg, 1989).

Hægt er að flokka fjarnám í þrjá flokka eða *kynslóðir* samkvæmt kenningum Nipper (1989):

1. **Fyrsta kynslóð** (correspondence teaching) hefur þekkt í vestrænum menningarsamfélögum í gegnum aldirnar en eflidist við tilkomu tækni-framfara og póstpjónustu í lok nítjándu aldar þegar bréfaskólar og farskólar tóku til starfa. Notað er skrifað eða prentað efni og samskipti milli kennara og nemenda, eða milli nemenda, eru hæg, sjaldgæf og tengjast aðallega verkefnaskilum.
2. **Önnur kynslóð** kallar hann margmiðlunarfjarnám (multi-media distance teaching) og hefur verið í þróun frá því um 1960 þar sem auk prentaðs efnis er notað útvarp, sjónvarp, segulbönd og tölvur að einhverju leyti. Samskipti eru svipuð og í fyrstu kynslóð en til viðbótar bætast símafundir og staðbundnar lotur.

Tækni sem notuð hefur verið í fyrstu og annarri kynslóð fjarnáms hefur þann mikilvæga kost að tæknin hefur verið mjög útbreidd þar sem flestir geta fengið póst, margir hafa aðgang að síma og sjónvarpi og nú seinni árin að tölvu sem ætti að koma í veg fyrir mismunun vegna þjóðfélgasstöðu og efnahags. En þar sem áhersla á samskipti hefur verið lítil og mest megnis á einn veg, þ.e. frá kennara til nemanda, þá hafa þessar aðferðir í raun reynst skapa mismunun þar sem félagsleg staða virðist skipta máli varðandi hæfni einstaklinga til að stunda fjarnám á þessum forsendum.

-
3. **Þriðja kynslóð** er enn í þróun en þar er notkun á rafrænum miðlum orðin mun víðtækari og í raun reynt að nýta sér alla tiltæka miðla og allar þekktar aðferðir til samskipta. Samskipti og nám sem félagslegt ferli eru lykillinn að framþróun þeirrar kynslóðar með áherslu á gagnvirkni og nýja samskiptatækni. Áherslan er hér á nemandann sem einstakling, eða sem hluta af minni hóp, sem gerir námið meira nemendamiðað. Samskiptin milli kennara og nemenda eiga að vera sívirk og ekki síður á milli nemenda. *Nemandi sem heyrir í* (noisy learner) og er virkur og skapandi er markmið þriðju kynslóðar fjarnáms.

Með fjarnámi er hægt að bjóða upp á nám, þjálfun og tækifæri til að ljúka prófgráðu eða hluta af prófgráðu og auka þannig menntunartækifæri nemenda án þess að þeir þurfi að flytja búferlum eða gera afgerandi breytingu á lífi sínu. Notuð er nútímatækni og boðið upp á aðgang að sérfræðingum og tvíhliða samskiptum og reynt að losna við takmarkanir sem tími, staðsetning, vinna, fjölskylda og aðrir þættir í daglegu lífi einstaklings skapa. Auknar kröfur til menntakerfisins eru bæði komnar frá einstaklingum sem vilja meiri menntun og frá atvinnurekendum sem vilja vel menntað starfsfólk og er líklegt að það sé meginhvatinn í aukningu á fjarnámi síðustu 10 - 15 árin.

Aukning í fjarnámi er nátengd þróun í atvinnulífinu en einnig þróun í stjórnámum og Nunan telur að fjarnám sé mun meira en nýr möguleikar til menntunar fyrir nemendur sem búa afsækt. Aðgangur nemenda er félagsleg og pólitísk málefni sem þá er mun breiðari félagsleg og pólitísk mál tengt því að fá raunverulegan aðgang fyrir hæfa nemendur sem skapast vegna pólitísk-hagfræðilegra þarfa sem koma frá þörf á að mennta og endurmennta vinnuafli, og skapa jafnræði í aðgangi að menntatækifærum fyrir mismunandi hópa í þjóðfélaginu (Nunan, 1998).

Stór hluti af fjarkennslu í dag byggist á ýmsum tölvuhugbúnaði og *kennslukerfum* (learning management system, e-learnig systems) en við val á þeim þarf að hafa í huga ýmis atriði eins og tækjakost, kostnað og markmiðin með náminu. Einnig þarf að hafa í huga að það er ekki hægt að finna kerfi sem gerir öllum til hæfis. Margir hafa orðið til að benda á að sú mikla áhersla sem er á tækninotkun þegar fjarnám færir úr annarri kynslóð yfir í þriðju kynslóð geti aukið á ójafnrétti til náms vegna mikils kostnaðar bæði við að koma sér upp viðeigandi hugbúnaði og vélbúnaði en ekki síður við notkun hans.

Nemendur í fjarnámi eru oft eldri en nemendur í staðbundnu námi, þeir eru oftast í vinnu, eiga fjölskyldu og geta því verið meira háðir sínum stað og tíma en aðrir nemendur. Nemandinn hefur meira sjálfstæði varðandi ástundun námsins þar sem hann þarf ekki að mæta á ákveðnum tímum til að sinna því. Auðvitað verður fjarnámsnemandi að vinna innan tímaramma sem kennarinn eða skólinn hefur sett og er hann því ekki algjörlega frjálst varðandi ástundun. Þessir nemendur eru oft áhugasamari og hafa oft reynslu sem tengist því námi sem þeir eru að stunda (Á. Matthíasdóttir, 1999; Kendall, Oaks, 1991; Jones, 1996). Því er mikilvægt atriði í fjarnámi að kennari nýti þennan áhuga og þessa reynslu í kennslunni og gefi náminu þannig meira persónulegt vægi fyrir hvern nemanda.

Í fjarnámi þurfa bæði kennarar og nemendur að vera meðvitaðir um að skipulag námsins er með öðrum hætti en í staðbundnu námi og samskipti kennara og nemenda eru ólík því sem flestir eiga að venjast. Við skipulagningu námsins þarf að taka tillit til aðskilnaðar kennara og nemenda og hefur það mikil áhrif á framsetningu á námsefni, samskipti og kennsluaðferðir. Til samskipta er hægt að nota ýmis tæki s.s. venjulegan póst, síma, tölvupóst, vefspjall, spjall í beinni og fjarfundabúnað.

Fjarkennarinn getur verið óhjáður stað og stund en skuldbindingar hans tengjast framsetningu á námsefninu og samskiptum við nemendur. Hann getur því verið háður tímasetningum, t.d. að senda frá sér efni á ákveðnum tímum, svara nemendum innan ákveðins tíma og vera með viðtalstíma á ýmsu formi. Kennarinn flytur sína hefðbundnu kennslu yfir á Netið með þeim aðferðum sem þar bjóðast, s.s. tölvupósti, vefsíðum, hljóðglærum, glærusýningu, fjarfundabúnaði. Miklu skiptir að efnið sé skýrt fram sett og það sé ljóst til hvers er ætlast af nemendum hverju sinni. Mikilvægt hlutverk fjarkennara er að styðja nemendur og skiptir þá miklu máli að svör frá kennara séu skýr og hvetjandi, hann svari fljótt og vel og sýni framgangi nemenda áhuga.

Fjarnám þarf hvorki að vera auðveldara né erfiðara en hefðbundið nám en það reynir töluvert á sjálfsaga nemandans sem þarf sjálfur að halda sér að

náminu og velja sér tíma til að sinna því. Fjarnám getur jafnvel verið tímafrekara en hefðbundið nám þar sem nemandinn getur ekki alltaf spurt hér og nú og fengið svar strax eins og hægt er í kennslustofu. Samskipti í fjarnámi geta tekið lengri tíma, en einnig styttri, ef kennarinn býður upp á góðan stuðning t.d. með umræðu á vef og spjalli í beinni.

Nemandi sem ætlar í fjarnám þarf að gera ráð fyrir að tíma þurfi í námið því að þó að hann sé að einhverju eða öllu leyti undanþeginn tímasókn þá er kennslan búin að færast yfir á annað form sem tekur oftast ekkert styttri tíma. Nemandinn þarf að hafa greiðan aðgang að tölvu, góða Nettenginu og vera vel að sér í almennri tölvunotkun, s.s. ritvinnslu, tölvupósti og Netnotkun. Oft getur farið mikill tími í að tengjast og sækja gögn og gera má ráð fyrir nokkrum kostnaði við Nettenginu fyrir utan stofnkostnað, t.d. til að sækja gögn og nýta sér vefráðstefnur og spjall í beinni. Einnig getur hugbúnaðarkostnaður bæst við.

Rafræn menntun

Orðið *rafræn menntun* eða *rafrænt nám* (e-learning) er nýlega komið fram á sjónarsviðið og tengist hugtakinu *rafræn viðskipti* (e-busisness). Orðið er notað til að lýsa tölvu- og Netnotkun í víðasta skilningi þar sem kennslan og námið nýtir alla mögulega kosti tölvunnar og Netvæðingarinnar. Margar skilgreiningar er hægt að finna á rafrænni menntun en Elliot Masie skilgreinir rafrænt nám sem notkun á nettækni til að hanna, dreifa, velja, stjórna, styðja og auka nám (Masie, 2000). Einnig er áhugaverð skilgreining Peter J. Stoke sem segir að það feli í sér að tileinka sér nýjar aðferðir til samskipta: tölvunet, margmiðlun, dreifingu á innihaldi, leitarvélar, rafræn bókasöfn, fjarnám og vefkennslustofur. Rafræn menntun einkennist af hraða, tæknilegri umbyltingu á miðlun fyrir mannleg samskipti" (Peter, 2001). Einnig hafa verið deildar meiningar um hvort e standi fyrir electronic eða eitthvað annað t.d. excelent.

Hér er hægt að segja að komin sé þriðja kynslóð af fjarnámi með áherslu á kosti tölvutækninnar, samskipti og sjálfstætt nám. Miklar vonir eru bundnar við þetta nýja kennsluform á Netinu en í því geta falist einfaldar vefsíður með texta og myndum, gagnvirkar síður með margskonar virkni fyrir nemendur og

ýmsar upptakur á Netinu, t.d. vefspjall og spjall í beinni, svo eitthvað sé nefnt. Kennslufnið er sambland af gögnum á ýmsu formi, s.s. prentað mál, margmiðlun og vefsíður. Kennslan sjálf getur einnig verið með ýmsu formi undir leiðsögn kennara eða sjálfsnám, í gegnum kennsluforrit, kennslukerfi eða sjálfstæðum vef, eða blanda af þessu öllu.

Í rafrænni kennslu er mjög mikil áhersla á kennslukerfi, eða námskerfi, sem heldur utan um hönnun og skipulagningu kennslunnar, skipulagningu og dreifingu á kennslugögnum og stýringu á kennslufninu og kennslunni. Kennslukerfið sér ekki bara um að styðja og dreifa kennslunni heldur einnig að fylgjast með og stýra virkni nemendanna og hefur mikil uppsveifla verið í þróun slíkra kerfa síðastliðin fimm ár. Fyrirtæki hafa tekið rafræna menntun upp á sína arma og virðast þau vera að koma af fullum þunga inn á kennslumarkaðinn bæði með kennslukerfum og námskeiðum af ýmsum toga.

Notkun á orðinu rafræn kennsla hefur ekki fest rætur hér á landi og virðist sem ensku orðið *e-learning* og *click-to-learn* séu notuð en orðin dreifnám og dreifmenntun virðast vera að taka völdin.

Dreifmennt

Dreifmennt eða *dreifnám* (distribute learning) hefur verið skilgreind sem nemendamiðað viðhorf til menntunar, sem að nýtir tæknilega möguleika til að bjóða upp á tækifæri fyrir virkni og samskipti bæði í *ósamtíma* (asynchronous) og *samtíma* (real-time) umhverfi. Kerfið er byggt á blöndu af viðeigandi tækni miðað við staðbundið nám, opið nám og fjarnám. Nálgunin gefur kennurum svigrúm til að aðlaga námsumhverfið að notandanum til að mæta þörf ólíkra nemendahópa, með því að bjóða upp á bæði hágæða og hagkvæmt nám (Bates 1993). Bates lítur svo á að dreifnám sé ekki það sama og fjarnám og leggur áherslu á að þegar nemandi er bundinn stað og stund að miklu leyti, t.d. í tengslum við fyrirlestra, þá sé um að ræða dreifnám en ekki fjarnám þó að mesti hluti námsefnis sé á Netinu og samskipti fari að miklu leyti fram í gegnum tölvur.

Segja má að skilin milli rafræns náms og dreifnáms séu ekki heldur skörp og áherslurnar séu svipaðar, t.d. víðtæk notkun á Netinu og margskonar hugbúnaði, en þó má greina að í dreifnámi er áherslan meira á þarfir nemandans og samskipti en minna á sjálfsnám eins og virðist vera raunin með rafrænt nám. Dreifnám og rafrænt nám bjóða upp á að brjóta upp hefðbundna kennslu á ýmsa vegu, t.d. að nota rafrænt námsefni í stað hefðbundinna kennslubóka eða samhliða þeim, draga úr einræðu kennarans með aðstoð margmiðlunar og tengja umræðu innan bekkjarins við heiminn fyrir utan kennslustofuna með nýjum samskiptamöguleikum.

Á vegum menntamálaráðuneytisins og Endurmenntunarstofnunar Háskóla Íslands hefur öllum framhaldsskólakennurum boðið upp á sextíu kennslustunda námskeið, sem ber nafnið Dreifmennt - tölvustudd kennsla. Þar er dreifmennt skilgreind sem kennsluaðferð, eða skipulag, þar sem blandað er saman hefðbundnum kennsluháttum og aðferðum fjarnáms ásamt nýjum kennsluháttum þar sem leitast er við að gera námið nemendamiðað og að auka virkni nemenda (Á. Matthíasdóttir, 2001). Því má gera ráð fyrir að dreifmennt verði meira áberandi í starfi framhaldsskóla á næstu misserum.